

Global Sustainable Tourism Council

Rada pre globálny trvalo udržateľný cestovný ruch (GSTC)

Kritériá GSTC pre sektory

Verzia 3

21. decembra 2016

s
ukazovateľmi výkonnosti
pre hotely a ubytovacie zariadenia
a
zodpovedajúcimi cieľmi udržateľného rozvoja (SDG)

© The Global Sustainable Tourism Council, 2016. Všetky práva vyhradené.

The Global Sustainable Tourism Council

PO Box 96503 - #51887

Washington, DC 20090 USA

info@gstcouncil.org

www.gstcouncil.org

© Preklad do slovenského jazyka: Jana Polláková, Adriana Sýkorčinová, 2023

Preambula

Kritériá Rady pre globálny trvalo udržateľný cestovný ruch (*d ďalej v texte uvádzané ako kritériá GSTC*) predstavujú snahu porozumieť pojmu „trvalo udržateľný cestovný ruch“ a predstavujú minimum, ktoré by mal dosiahnuť každý podnikateľský subjekt v oblasti cestovného ruchu. Sú zoskupené do štyroch základných oblastí: udržateľné riadenie, maximalizácia sociálnych a ekonomických prínosov pre miestnu komunitu, podpora kultúrneho dedičstva a minimalizácia negatívnych dopadov na životné prostredie. Kritériá sú využiteľné v celom odvetví turistického ruchu.

Kritériá GSTC sú vypracované a revidované v súlade s Kódexom pre tvorbu štandardov Aliancie ISEAL¹, ktorá je uznávaným orgánom, poskytujúcim usmernenie k medzinárodným normám pre tvorbu štandardov udržateľnosti vo všetkých sektoroch. Kritériá sú revidované každých 3 až 5 rokov. Plány revízií, ako aj registrácia verejnosti na podávanie návrhov pre budúce revízie sú dostupné na webovej stránke www.gstcouncil.org. Na tomto mieste sú tiež zverejnené informácie o procese a histórii vývoja kritérií.

K príkladom využitia kritérií patrí:

- slúžiť ako základ pre certifikáciu udržateľnosti
- slúžiť ako základné usmernenie pre subjekty všetkých veľkostí, aby sa stali udržateľnejšie a pomôcť týmto subjektom vybrať si udržateľné programy v cestovnom ruchu, ktoré budú tieto globálne kritériá spĺňať
- poskytnúť lepší prístup na rastúci trh s trvalo udržateľnými produktmi a usmerňovať cestujúcich a cestovné kancelárie pri výbere dodávateľov a programov udržateľného cestovného ruchu
- pomáhať turistom identifikovať skutočne udržateľné spoločnosti a programy cestovného ruchu
- slúžiť ako spoločný menovateľ pre informačné médiá na rozlíšenie poskytovateľov udržateľného cestovného ruchu
- pomáhať certifikačným a iným dobrovoľným programom, aby ich štandardy spĺňali všeobecne prijímanú úroveň kvality
- ponúknuť štátnym, mimovládny a súkromným programom východiskový bod pre rozvoj kritérií udržateľného cestovného ruchu
- slúžiť ako základné usmernenie pre vzdelávacie a školiace inštitúcie, ako sú školy cestovného ruchu a univerzity
- preukázať spôsob vedenia, ktorý ostatných inšpiruje k činom.

V kritériách sa uvádza, čo je potrebné urobiť, nie ako to urobiť, ani či boli ciele dosiahnuté. Na to slúžia ukazovatele výkonnosti, súvisiace vzdelávacie materiály a prístup k nástrojom na ich implementáciu, pričom všetky sú nevyhnutným doplnkom kritérií GSTC.

Uplatňovanie kritérií

Odporúča sa, aby sa všetky kritériá uplatňovali v maximálnej miere všade, kde je to vhodné, s výnimkou toho, ak pre konkrétnu situáciu nie je kritérium odôvodniteľne použiteľné. Môžu nastať okolnosti, keď kritérium nie je možné uplatniť na konkrétny produkt cestovného ruchu vzhľadom na miestne regulačné, environmentálne, sociálne, ekonomické alebo kultúrne podmienky. V prípade mikropodnikov a podnikov cestovného ruchu vo vlastníctve komunity, ktoré majú malú sociálnu, ekonomickú a environmentálnu stopu, je predpoklad, že im obmedzené zdroje môžu brániť v komplexnom

¹ ISEAL - International Social & Environmental Accreditation & Labelling Alliance (Medzinárodná aliancia pre sociálnu a environmentálnu akreditáciu a označovanie – pozn. prekl.)

uplatnení všetkých kritérií. Ďalšie usmernenie k týmto kritériám poskytujú podporné ukazovatele a slovník pojmov, ktoré vydala Rada pre globálny trvalo udržateľný cestovný ruch.

Ukazovatele výkonnosti

Tu uvádzané ukazovatele výkonnosti predstavujú usmernenie pri meraní súladu s kritériami GSTC pre hotely.

Navrhovaný zoznam ukazovateľov bude pravidelne aktualizovaný v súlade s najnovšími dostupnými informáciami. V prípade, že máte záujem navrhnúť nové ukazovatele alebo iné zlepšenia, svoje návrhy môžete zaslať na adresu accreditation@gstcouncil.org.

Kombinované ukazovatele výkonnosti a kritériá

Tento dokument obsahuje kritériá spolu s ukazovateľmi výkonnosti.

KRITÉRIÁ GSTC PRE SEKTOR HOTELOV

Kritériá	Ukazovatele	Ciele udržateľného rozvoja
ODDIEL A: Efektívne udržateľné riadenie		
<p>A1 Systém udržateľného riadenia</p> <p>Subjekt zaviedol dlhodobý systém udržateľného riadenia, ktorý je primeraný jeho veľkosti a pôsobnosti, berie do úvahy environmentálne, sociokultúrne, ekonomické, kvalitatívne, ľudskoprávne, zdravotné a bezpečnostné problémy, ako aj riadenie rizík a krízový manažment a vyvíja neustále úsilie o zlepšenie.</p>	<p>a. Systém udržateľného riadenia (UR) je jasne zdokumentovaný.</p> <p>b. Systém UR sa zaoberá environmentálnymi, sociokultúrnymi, ekonomickými, kvalitatívnymi, ľudskoprávnymi, zdravotnými a bezpečnostnými problémami.</p> <p>c. Systém UR berie do úvahy riadenie rizík a krízový manažment.</p> <p>d. Implementácia systému UR je preukázateľná na základe uchovanej dokumentácie.</p> <p>e. Súčasťou systému UR je proces na monitorovanie kontinuálneho zlepšovania výkonnosti v oblasti udržateľnosti.</p>	
<p>A2 Súlad s právnymi predpismi</p> <p>Subjekt dodržiava všetky príslušné miestne, vnútroštátne alebo medzinárodné právne predpisy a nariadenia, najmä zdravotné, bezpečnostné, pracovné a environmentálne aspekty.</p>	<p>a. Udržiava sa aktualizovaný zoznam príslušných právnych predpisov.</p> <p>b. Certifikáty a ďalšia dokumentácia je v súlade so všetkými príslušnými zákonom stanovenými požiadavkami.</p>	
<p>A3 Predkladanie správ a komunikácia</p> <p>Subjekt informuje zainteresovaných aktérov vrátane zákazníkov o opatreniach, aktivitách a výkonnosti v oblasti udržateľnosti a snaží sa o ich podporu.</p>	<p>a. Vyhotovujú sa pravidelné správy o výkonnosti v oblasti udržateľnosti.</p> <p>b. Opatrenia a aktivity v oblasti udržateľnosti sú vykazované v materiáloch externej aj internej komunikácie.</p> <p>c. Súčasťou komunikácie sú posolstvá, ktoré nabádajú spotrebiteľov a zainteresovaných aktérov na podporu.</p>	
<p>A4 Angažovanie zamestnancov</p> <p>Zamestnanci sa podieľajú na vývoji a implementácii systému udržateľného riadenia, dostávajú pravidelné usmernenia a školenia, ktoré sa týkajú ich úloh a zodpovedností pri jeho realizácii.</p>	<p>a. K dispozícii sú dôkazy o zapojení zamestnancov do systému UR.</p> <p>b. K dispozícii sú záznamy z tréningov a školení na pracovisku so záznamom o dochádzke.</p> <p>c. Školiace materiály a manuály pre zamestnancov sú v dostupnom formáte (v prípade potreby aj v menšinových jazykoch).</p> <p>d. Zamestnanci majú certifikáty a kvalifikáciu v príslušných odboroch/zručnostiach.</p>	

<p>A5 Zákaznícka skúsenosť</p> <p>Sleduje sa spokojnosť zákazníka, aj s aspektmi udržateľnosti, v prípade nedostatkov sa prijímajú nápravné opatrenia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Existuje systém na získavanie spätnej väzby od zákazníkov, ako aj na analýzu jej výsledkov. b. Zaznamenáva sa negatívna spätná väzba a odpoveď na ňu. c. Existuje dokumentácia o vykonaných nápravných opatreniach. 	
<p>A6 Adekvátna marketingová komunikácia</p> <p>Propagačné materiály a marketingová komunikácia o spoločnosti, jej produktoch a službách sú presné a transparentné vrátane tvrdení o udržateľnosti. Nesľubujú viac, než môže subjekt dodať.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Propagačné fotografie sú reálnym vyobrazením ponúkaných zážitkov a poskytovaných zariadení. b. Tvrdenia o udržateľnosti vychádzajú z údajov o dosiahnutých výsledkoch z minulosti. 	
<p>A7 Budovy a infraštruktúra</p> <p>Pri plánovaní, umiestňovaní, projektovaní, výstavbe, renovácii, prevádzke a demolácii budov a infraštruktúry...</p>	<p>Ukazovatele pre kritériá podľa A7 sa týkajú budov a infraštruktúry súvisiacej s certifikovaným ubytovaním.</p>	
<p>A7.1 Súlad s právnymi predpismi</p> <p>... subjekt dodržiava požiadavky miestneho územného plánovania a predpisov týkajúcich sa chránených oblastí a požiadavky pamiatkovej ochrany.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Je preukázaná znalosť a dodržiavanie právnych predpisov, ktoré sa týkajú využívania územia a aktivít povolených v danej lokalite. b. Všetky potrebné oprávnenia a povolenia sú aktuálne. c. Je preukázaná znalosť a dodržiavanie plánov a usmernení pre manažment lokality, ktoré nie sú stanovené zákonom (napr. pre konkrétne zóny, projektovanie atď.). 	
<p>A7.2 Dopad a integrita</p> <p>... subjekt zvažuje možnosti a celistvosť prírodného a kultúrneho prostredia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Pri výbere lokality, jej dizajne a prístupe k nej sa zohľadnilo vizuálne okolie, krajina, kultúrne a prírodné dedičstvo. b. Pri výbere lokality, jej dizajne a prístupe k nej sa zohľadnila ochrana biologicky zraniteľných oblastí a schopnosť ekosystémov prispôsobiť sa. c. Nebola narušená celistvosť archeologického a kultúrneho dedičstva a posvätných miest. d. Nebola narušená celistvosť a prepojenosť prírodných lokalít a chránených území. e. Ohrozené alebo chránené druhy neboli premiestnené a minimalizoval sa vplyv na všetky biotopy voľne žijúcich živočíchov. f. Vodné toky/povodia/mokrade neboli upravené a odtok vody je zredukovaný všade, kde je to možné. Zvyšková voda sa zachytáva, alebo odvádza a filtruje. g. Posúdili a riešili sa rizikové faktory (vrátane tých, ktoré sa týkajú klimatickej zmeny, prírodných javov a bezpečnosti návštevníkov). h. Zrealizovalo a zdokumentovalo sa posúdenie vplyvov (vrátane kumulatívnych vplyvov). 	

<p>A7.3 Udržateľné postupy a materiály</p> <p>... subjekt používa udržateľné postupy a materiály vhodné pre danú lokalitu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Pri navrhovaní a výstavbe sa použili lokálne materiály, postupy a remeslá všade tam, kde je to možné a vhodné. b. Pri tvorbe a úprave krajiny sa využili pôvodné a endemické druhy rastlín, získané z trvalo udržateľných zdrojov, nepoužili sa exotické a invázne druhy. c. Rastliny boli vybrané pre svoju schopnosť znášať prevládajúce alebo predpokladané poveternostné podmienky, napr. odolnosť voči suchu. d. V budovách sa využíva dizajn, materiály a konštrukčné postupy na princípe udržateľnosti, ak je to možné, aj s príslušnou certifikáciou. e. Odpad zo stavby sa triedi a ekologicky likviduje. 	
<p>A7.4 Prístupnosť pre všetkých</p> <p>... subjekt zabezpečuje prístup a informácie osobám so špeciálnymi potrebami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. S ohľadom na charakter prevádzky sú lokality, budovy a aktivity prístupné zdravotne znevýhodneným osobám a osobám s inými špeciálnymi potrebami. b. O možnostiach prístupu sú poskytnuté jasné a presné informácie. c. Prístupnosť je potvrdená certifikátom alebo overená príslušnou odbornou alebo spotrebiteľskou organizáciou. 	
<p>A8 Vlastnícke práva k pôde, vode a majetku</p> <p>Nadobudnutie vlastníckych práv subjektu k pôde, vode a majetku je v súlade so zákonom, s právami miestnych komunít a pôvodných obyvateľov, nevyžaduje si ich nedobrovoľné presídlenie a predchádza mu ich slobodný a informovaný súhlas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Vlastníctvo alebo držba pozemku sú zdokumentované. b. Pokiaľ je to možné, je zdokumentované právo užívania a prístupu ku kľúčovým zdrojom vrátane pôdy a vody. c. Existujú písomné dôkazy o komunikácii a konzultáciách s miestnymi komunitami a pôvodnými obyvateľmi a ich zapojení. d. V prípade potreby existuje písomný dôkaz o predchádzajúcom slobodnom a informovanom súhlase miestnych komunít (potvrdzujúci, že nedošlo k nedobrovoľnému presídleniu alebo zabratiu pôdy). 	
<p>A9 Informácie a výklad</p> <p>Subjekt poskytuje informácie a výklad o prírodnom prostredí, miestnej kultúre a kultúrnom dedičstve a interpretáciu k prírodnému prostrediu, miestnej kultúre a kultúrному dedičstvu, ako aj vysvetlenie vhodného správania pri návšteve prírodných oblastí, miestnych kultúr a lokalít kultúrneho dedičstva.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Návštevníkom je k dispozícii informačný/výkladový materiál o prírodnom a kultúrnom dedičstve v danej lokalite. b. Zamestnanci sú informovaní a školení o prírodnom a kultúrnom dedičstve v danej lokalite. c. Návštevníci sú informovaní o vhodnom správaní sa v danej lokalite. 	
<p>A10 Angažovanie sa v destinácii</p> <p>Ak sú na to možnosti, subjekt sa podieľa na plánovaní a riadení trvalo udržateľného cestovného ruchu v destinácii.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt je členom miestnej organizácie zodpovednej za manažment destinácie alebo rovnocenného orgánu, ak takáto organizácia existuje. b. Subjekt sa podieľa na partnerstvách medzi miestnymi komunitami, mimovládnyimi organizáciami a inými miestnymi organizáciami, ak také existujú. c. Subjekt sa zúčastňuje plánovacích a manažérskych stretnutí a aktivít, ktoré sa týkajú trvalo udržateľného cestovného ruchu v destinácii. 	

ODDIEL B: Maximalizácia sociálnych a ekonomických prínosov pre miestnu komunitu a minimalizácia negatívnych dopadov

<p>B1 Podpora komunity</p> <p>Subjekt aktívne podporuje iniciatívy pre rozvoj miestnej infraštruktúry a sociálny rozvoj komunity. Príkladom takých iniciatív je vzdelávanie, odborné vzdelávanie, zdravie a hygiena a projekty na riešenie dopadov klimatickej zmeny.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt spolupracuje s miestnou komunitou pri určení potrieb a príležitostí podpory a vyhodnotení ich potenciálneho prínosu/dopadu. b. Robia sa záznamy o výške a type príspevkov na projekty v miestnej komunite. c. Miestnej komunite je ponúknutá možnosť prístupu k turistickým zariadeniam a poskytovaným službám. 	
<p>B2 Zamestnávanie miestnych obyvateľov</p> <p>Miestni obyvatelia majú rovnaké príležitosti na zamestnanie a kariérny postup, vrátane riadiacich pozícií.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Meria a riadi sa podiel miestnych obyvateľov na celkovej zamestnanosti. b. Meria a riadi sa podiel miestnych obyvateľov na zamestnanosti v riadiacich pozíciách. c. Miestnym obyvateľom sú ponúknuté školenia na zlepšenie ich pracovných príležitostí. 	
<p>B3 Lokálne nákupy</p> <p>Pri nakupovaní a ponúkaní tovarov a služieb subjekt uprednostňuje lokálnych a „fair trade“ dodávateľov (<i>rešpektujúcich čestný a spravodlivý obchod</i>) všade, kde sú dostupní a majú dostatočne kvalitný tovar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt pravidelne kontroluje svojich dodávateľov tovaru a služieb. b. Meria a riadi sa podiel tovaru a služieb nakúpených od podnikov, ktoré vlastnia alebo prevádzkujú miestni obyvatelia. c. Meria a riadi sa počet dodávateľských subjektov rešpektujúcich „fair trade“ (<i>čestný a spravodlivý obchod</i>), ktoré nevlastnia a neprevádzkujú miestni obyvatelia. 	
<p>B4 Miestni podnikatelia</p> <p>Subjekt podporuje miestnych podnikateľov, aby rozvíjali a predávali udržateľné výrobky a služby, ktoré vychádzajú z miestnej prírody, histórie a kultúry.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Podniky, ktoré vlastnia miestni obyvatelia, majú umožnený prístup do priestorov a k zákazníkom, s cieľom vykonávať obchodnú činnosť. b. Ak je to vhodné, subjekt poskytuje miestnym poskytovateľom služieb, s ktorými spolupracuje, poradenstvo a podporu v otázkach kvality a udržateľnosti ich služieb. c. Ak je to vhodné, subjekt zvažuje a využíva príležitosti pre spoločné podniky a partnerstvá s miestnymi podnikateľmi. 	

<p>B5 Zneužívanie a obťažovanie</p> <p>Subjekt zaviedol opatrenia proti komerčnému, sexuálnemu alebo akémukoľvek inému typu zneužívania alebo obťažovania, najmä detí, dospievajúcich, žien, menšín a iných zraniteľných skupín.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt má zdokumentované opatrenia proti zneužívaniu a obťažovaniu zraniteľných skupín. b. Subjekt podnikol kroky na komunikáciu a implementáciu týchto opatrení. c. Subjekt spolupracuje s miestnou komunitou v boji proti zneužívaniu a obťažovaniu. d. Subjekt vedie evidenciu veku zamestnancov, ktorá preukazuje absenciu akejkoľvek formy detskej práce (podľa definície ILO²). e. Subjekt podporuje boj proti sexuálnej turistike zameranej na deti. 	
<p>B6 Rovnosť príležitostí</p> <p>Subjekt ponúka pracovné príležitosti vrátane vedúcich pozícií bez diskriminácie na základe pohlavia, rasy, náboženstva, zdravotného postihnutia a pod.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt určil skupiny ohrozené diskrimináciou vrátane žien a miestnych menšín. b. Podiel zamestnancov vybraných z každej z týchto skupín sa monitoruje a je úmerný miestnej demografii. c. Kariérny postup v rámci subjektu sa vzťahuje aj na členov týchto skupín. 	
<p>B7 Dôstojná práca</p> <p>Rešpektuje sa pracovné právo, zamestnancom sa poskytuje bezpečné pracovné prostredie a mzda zodpovedajúca aspoň životnému minimu. Zamestnancom sú ponúkané pravidelné školenia, praktické skúsenosti a príležitosti na kariérny rast.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt si je vedomý medzinárodných pracovných noriem a nariadení a dodržiava ich. b. Úroveň miezd sa monitoruje a pravidelne prehodnocuje voči národnej norme pre životné minimum. c. Subjekt vedie evidenciu o školeniach všetkých zamestnancov, s uvedením úrovne a periodicity absolvovaných školení. d. V pracovných zmluvách je zakotvená zdravotná starostlivosť a sociálne zabezpečenie. e. Všetci zamestnanci majú na pracovisku zabezpečenú vodu, sanitачné a hygienické zariadenia. f. Subjekt sleduje spokojnosť zamestnancov. g. Subjekt zaviedol mechanizmus na prešetrovanie sťažností zamestnancov. 	
<p>B8 Služby pre komunitu</p> <p>Činnosť subjektu neohrozuje poskytovanie základných služieb, ako potrava, voda, energie, zdravotná starostlivosť či hygiena, pre susediace komunity.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt monitoruje svoj vplyv na dostupnosť miestnych služieb. b. Pre miestne komunity je zavedený mechanizmus komunikácie/podávania spätnej väzby/sťažností. c. Subjekt sa zaoberá každým znížením dostupnosti základných služieb pre miestne komunity, ktoré sa preukázalo ako následok činnosti spoločnosti. 	

² ILO - International Labour Organization - Medzinárodná organizácia práce (pozn. prekl.)

<p>B9 Miestne zdroje živobytia</p> <p>Aktivita subjektu nemajú nepriaznivý vplyv na prístup miestnych obyvateľov k živobytiu vrátane využívania pôdy a vodných zdrojov, práv prechodu, dopravy a bývania.</p>	<p>a. Pri rozhodovaní o rozvoji a činnosti podnikania subjekt zohľadňuje prístup miestnych obyvateľov k zdrojom živobytia.</p> <p>b. Subjekt zaviedol systém komunikácie pre miestne komunity na nahlasovanie prípadov obmedzenia prístupu k miestnemu zdroju živobytia.</p>	
--	--	---

ODDIEL C: Maximalizácia prínosov pre kultúrne dedičstvo a minimalizácia negatívnych dopadov

<p>C1 Kultúrna interakcia</p> <p>Subjekt sa riadi medzinárodnými a vnútroštátnymi osvedčenými postupmi a lokálne platnými usmerneniami pre riadenie a propagáciu návštev v miestnych komunitách a kultúrne alebo historicky citlivých lokalitách, s cieľom minimalizovať nepriaznivý dopad návštevníka a maximalizovať jeho prínos pre miestnu lokalitu a naplnenie jeho očakávaní.</p>	<p>a. Subjekt preukazuje vedomosti o existujúcich medzinárodných, vnútroštátnych a miestnych osvedčených postupoch a usmerneniach pre turistické návštevy kultúrnych pamiatok a miestnych komunít a dodržiava ich.</p> <p>b. Subjekt spolupracuje s komunitami a lokalitami pri prehodnocovaní usmernení a podľa potreby pri vytváraní a schvaľovaní ďalších usmernení.</p> <p>c. Usmernenia sa efektívne využívajú a komunikujú.</p> <p>d. Sú zavedené osobitné opatrenia, ktoré zabraňujú nevhodnej interakcii s deťmi.</p>	
<p>C2 Ochrana kultúrneho dedičstva</p> <p>Subjekt prispieva k ochrane, zachovaniu a zveľaďovaniu miestneho majetku, pamiatok a tradícií historického, archeologického, kultúrneho a duchovného významu a nebráni miestnym obyvateľom v prístupe k nim.</p>	<p>a. Subjekt poskytuje finančné príspevky na ochranu kultúrneho dedičstva a eviduje ich.</p> <p>b. Subjekt poskytuje vecnú podporu kultúrneho dedičstva alebo inú formu podpory.</p> <p>c. Subjekt realizuje opatrenia na zabezpečenie prístupu miestnych obyvateľov k pamiatkam.</p>	
<p>C3 Prezentácia kultúry a dedičstva</p> <p>Subjekt si váži a začleňuje autentické prvky tradičnej a súčasnej miestnej kultúry do svojich prevádzok, dizajnu, dekorácií, gastronómie či obchodov, pričom rešpektuje práva duševného vlastníctva miestnych komunít.</p>	<p>a. Dizajn a zariadenie reflektuje miestne umenie a remeslá.</p> <p>b. Živé kultúrne dedičstvo a tradície sú prítomné v gastronómii, maloobchode, na podujatiach a v iných ponúkaných službách.</p> <p>c. Dodržiavajú sa autorské práva a práva duševného vlastníctva, ku ktorým sa získali potrebné povolenia.</p> <p>d. V súvislosti s prezentáciou miestneho kultúrneho dedičstva si subjekt vyžiadal názor miestnej komunity.</p>	
<p>C4 Artefakty</p> <p>Historické a archeologické artefakty sa nepredávajú a nevystavujú, ani sa s nimi neobchoduje, s výnimkou, keď to povoľujú miestne a medzinárodné právne predpisy.</p>	<p>a. Akékoľvek použitie artefaktov je transparentné a/alebo zdokumentované a nahlásené.</p> <p>b. V prípade použitia artefaktov sa tak deje v súlade s identifikovanými platnými zákonmi a miestnymi nariadeniami.</p>	

	c. Návštevníkom sa nedovoľuje, aby artefakty poškodzovali alebo odstraňovali.	
--	---	--

ODDIEL D: Maximalizácia prínosov pre životné prostredie a minimalizácia negatívnych dopadov

D1 Šetrenie zdrojov

<p>D1.1 Environmentálne vhodnejšie nákupy</p> <p>Nákupná politika uprednostňuje ekologicky šetrných dodávateľov a produkty vrátane investičného tovaru, potraviny, nápojov, stavebných materiálov a spotrebného tovaru.</p>	<p>a. Sú zavedené procesy na environmentálne nákupy.</p> <p>b. Uprednostňujú sa produkty a dodávatelia s environmentálnou certifikáciou – najmä pokiaľ ide o drevo, papier, ryby, iné potraviny a produkty z voľnej prírody.</p> <p>c. Ak nie sú k dispozícii certifikované produkty a dodávatelia, berie sa do úvahy pôvod a metódy pestovania alebo výroby.</p> <p>d. Ohrozené druhy sa nevyužívajú ani nepredávajú.</p>	
<p>D1.2 Efektívny nákup</p> <p>Subjekt dôsledne sleduje nákupy spotrebného a jednorazového tovaru vrátane potravín, s cieľom minimalizovať odpad.</p>	<p>a. Pri nákupoch sa uprednostňuje opätovne použiteľný, vratný a recyklovaný tovar.</p> <p>b. Nákupy a používanie spotrebného a jednorazového tovaru sú sledované a riadené.</p> <p>c. Subjekt sa vyhýba zbytočným obalom (najmä z plastov) a podľa možnosti nakupuje veľkospotrebitelské balenia.</p>	
<p>D1.3 Šetrenie energiami</p> <p>Spotreba energie sa meria s uvedením druhu energie a podnikajú sa kroky na minimalizáciu celkovej spotreby. Subjekt vynakladá úsilie smerom k zvýšeniu využívania obnoviteľnej energie.</p>	<p>a. Monitoruje a manažuje sa celková spotreba energie.</p> <p>b. Pri každom druhu energie sa sleduje a manažuje spotreba energie na návštevníka/prenocovanie.</p> <p>c. Uprednostňujú sa obnoviteľné zdroje, monitoruje a manažuje sa podiel obnoviteľnej energie na celkovej dodávke energie.</p> <p>d. Používajú sa zariadenia a postupy, ktoré minimalizujú spotrebu energie.</p> <p>e. Sú stanovené ciele na zníženie spotreby energie.</p> <p>f. Personál a hostia sú usmerňovaní v tom, ako minimalizovať spotrebu energie.</p>	
<p>D1.4 Šetrenie vodou</p> <p>Posudzuje sa riziko plynúce z možného nedostatku vody, meria sa spotreba vody podľa účelu a prijímajú sa kroky na minimalizáciu celkovej spotreby. Zásobovanie vodou je trvalo udržateľné a nemá nepriaznivý vplyv na environmentálne toky³ V oblastiach s vysokým rizikom nedostatku vody sa identifikujú a presadzujú ciele pre hospodárenie s vodou vychádzajúce z kontextu.</p>	<p>a. Je vyhodnotený a zdokumentovaný riziko súvisiace s možným nedostatkom vody.</p> <p>b. Ak je riziko súvisiace s možným nedostatkom vody vyhodnotený ako vysoký, stanovujú sa ciele v oblasti hospodárenia s vodou.</p> <p>c. Sleduje a manažuje sa spotreba vody na návštevníka/prenocovanie podľa účelu.</p> <p>d. Používajú sa také zariadenia a postupy, ktoré minimalizujú spotrebu vody.</p> <p>e. Voda pochádza z legálneho a trvalo udržateľného zdroja, ktorý v minulosti neovplyvňoval a v budúcnosti pravdepodobne neovplyvní environmentálne toky.</p>	

³ vývoj kvality a kvantity vody v jednotke času (pozn. prekl.)

	<ul style="list-style-type: none"> f. Zvážili sa kumulatívne vplyvy cestovného ruchu na vodné zdroje v danej lokalite. g. Sú stanovené ciele na zníženie spotreby vody. h. Zamestnanci a hostia sú usmerňovaní v tom, ako minimalizovať spotrebu vody. 	
--	---	--

Oddiel D: Maximalizácia prínosov pre životné prostredie a minimalizácia negatívnych dopadov

D2 Redukcia znečisťovania životného prostredia

<p>D2.1 Emisie skleníkových plynov</p> <p>Sú identifikované významné množstvá emisií skleníkových plynov zo všetkých zdrojov riadených subjektom. Ak je to možné, vypočíta sa množstvo emisií a zavedú sa postupy na ich predchádzanie alebo zníženie. Zostávajúce emisie produkované subjektom sa odporúča vykompenzovať.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Sú monitorované a riadené celkové priame a nepriame emisie skleníkových plynov. b. Je monitorovaná a riadená uhlíková stopa na návštevníka/prenocovanie. c. Prijali sa opatrenia na zamedzenie a redukcii významných ročných množstiev emisií zo všetkých zdrojov riadených subjektom. d. Ak je to uskutočniteľné, využívajú sa mechanizmy na kompenzáciu uhlíkovej stopy. 	
<p>D2.2 Doprava</p> <p>Subjekt vyvíja úsilie o znižovanie požiadavky na prepravu a aktívne podporuje využívanie čistejších a z pohľadu zdrojov efektívnejších alternatív zákazníkmi, zamestnancami, dodávateľmi a na svojich vlastných prevádzkach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Zákazníkom sa poskytujú informácie o alternatívnych možnostiach dopravy (ústretových voči klíme) pri ich príchode, odchode a počas ich návštevy. b. Sú zabezpečené alebo podporované alternatívne možnosti dopravy pre hostia a personál (napr. požičanie bicyklov, zdieľanie áut, vyzdvihnutie). c. Uprednostňujú sa trhy, ktoré sú dostupné s využitím udržateľnejších možností dopravy a na kratšiu vzdialenosť. d. Uprednostňujú sa lokálni dodávatelia a v každodennej prevádzke sa prejavuje snaha minimalizovať využitie dopravy. 	
<p>D2.3 Odpadová voda</p> <p>Odpadová voda vrátane úžitkovej vody sa účinne čistí a opätovne sa používa a vypúšťa výlučne bezpečne, bez nepriaznivých účinkov na miestnych obyvateľov alebo životné prostredie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Odpadová voda sa likviduje v úradne schválenom čistiacom systéme, ak je taký systém k dispozícii. b. Ak nie je k dispozícii vhodný systém čistenia odpadových vôd, na mieste je zavedený systém čistenia, ktorý spĺňa medzinárodné požiadavky na kvalitu odpadových vôd a nemá nepriaznivé účinky na miestnych obyvateľov a životné prostredie. 	
<p>D2.4 Tuhý odpad</p> <p>Odpad vrátane potravinového odpadu sa váži a sú zavedené mechanizmy na redukcii množstva odpadu, prípadne na jeho opätovné použitie alebo recykláciu, ak nie je možná redukcia. Likvidácia</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Množstvo tuhého odpadu zneškodneného za návštevníka/noc je monitorované a riadené. b. Existuje plán nakladania s tuhým odpadom. c. Plán nakladania s tuhým odpadom zahŕňa opatrenia na zníženie, separáciu a opätovné použitie alebo recykláciu potravinového odpadu. 	

<p>zvyškového odpadu nemá nepriaznivý vplyv na miestne obyvateľstvo ani životné prostredie.</p>	<p>d. Likvidácia odpadu prebieha v úradne schválenom zariadení a existujú dôkazy, že zariadenie nemá negatívny vplyv na životné prostredie alebo miestne obyvateľstvo.</p> <p>e. Tuhý odpad sa meria podľa druhu odpadu a sú stanovené ciele minimalizovať tuhý odpad, ktorý končí na skládke.</p> <p>f. Zákazníkom a zamestnancom sa poskytuje návod na minimalizáciu odpadu.</p>	
<p>D2.5 Škodlivý odpad</p> <p>Používanie škodlivých látok vrátane pesticídov, náterových farieb, dezinfekčných a čistiacich prostriedkov je znížené na minimum a nahrádza sa neškodnými výrobkami a procesmi, pokiaľ sú dostupné. Skladovanie, používanie, likvidácia chemikálií a narábanie s nimi sú prísne kontrolované.</p>	<p>a. Je zostavený zoznam škodlivých látok a k dispozícii sú bezpečnostné hárky s pokynmi o manipulácii s látkami.</p> <p>b. Subjekt urobil kroky na zabezpečenie ekologickejších alternatív.</p> <p>c. Skladovanie chemikálií a narábanie s nimi (najmä s tými vo veľkospotrebiteľských baleniach) sa riadi príslušnými normami.</p> <p>d. Návštevníci sú informovaní o osobnej spotrebe látok, ktoré sa môžu považovať za škodlivé pre miestne životné prostredie (napr. toxické opaľovacie krémy a repelenty).</p>	
<p>D2.6 Minimalizácia znečisťovania</p> <p>Subjekt zavádza postupy na znižovanie znečistenia hlukom, svetlom, odtokom, eróziou, zlúčeninami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu a látkami kontaminujúcimi vzduch, vodu a pôdu.</p>	<p>a. Subjekt preskúmal a identifikoval potenciálne zdroje znečistenia podľa tohto kritéria.</p> <p>b. Subjekt sleduje potenciálne zdroje znečistenia podľa tohto kritéria.</p> <p>c. Realizujú sa opatrenia na minimalizáciu a tam, kde je to možné, na elimináciu znečistenia zo zdrojov podľa tohto kritéria.</p>	

ODDIEL D: Maximalizácia prínosov pre životné prostredie a minimalizácia negatívnych dopadov

D3 Ochrana biodiverzity, ekosystémov a krajiny

<p>D3.1 Ochrana biodiverzity</p> <p>Subjekt podporuje ochranu biodiverzity a prispieva k nej, a to aj primeraným spravovaním vlastného majetku. Osobitnú pozornosť venuje chráneným prírodným územiám a oblastiam s vysokou hodnotou biodiverzity. Akékoľvek narušenie prirodzených ekosystémov sa minimalizuje, realizuje sa rekultivácia a je zavedený kompenzačný príspevok na riadenie ochrany.</p>	<p>a. Subjekt si je vedomý prírodných chránených území a oblastí s vysokou hodnotou biodiverzity.</p> <p>b. Subjekt poskytuje a eviduje finančnú podporu na ochranu biodiverzity v danej lokalite.</p> <p>c. Subjekt poskytuje a eviduje vecnú alebo inú podporu na ochranu biodiverzity v danej lokalite.</p> <p>d. Nehnutelnosť sa spravuje tak, že aktívne podporuje ochranu biodiverzity.</p> <p>e. Subjekt si uvedomuje aktivity, ktoré môžu narušovať voľne žijúcu zver a biotopy, a minimalizuje ich.</p> <p>f. V prípade akéhokoľvek narušenia sa poskytuje kompenzácia.</p>	
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> g. Prijímajú sa opatrenia, ktoré podporujú návštevníkov v ochrane biodiverzity. h. Subjekt spolupracuje s miestnymi ochranárskymi mimovládnyimi organizáciami. 	
<p>D3.2 Invázne druhy</p> <p>Subjekt prijíma opatrenia proti zavlečeniu invázných druhov. Pri úprave a obnove krajiny sa využívajú pôvodné druhy všade, kde je to možné, najmä v prírodnej krajine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. V lokalitách prebieha monitorovanie prítomnosti invázných druhov. b. Prijímajú sa opatrenia, ktoré bránia zavlečeniu a šíreniu invázných druhov. c. Existuje program na vyhubenie a kontrolu invázných druhov. d. Posudzujú sa krajinné úpravy lokalít s cieľom zväziť využitie pôvodných druhov. 	
<p>D3.3 Návšteva prírodných lokalít</p> <p>Subjekt sa riadi príslušnými smernicami pre riadenie a propagáciu návštev prírodných lokalít, s cieľom minimalizovať nepriaznivé vplyvy a maximalizovať spokojnosť návštevníkov.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt si je vedomý existujúcich pravidiel pre turistické návštevy prírodných lokalít a dodržiava ich. b. Návštevy a poskytovanie informácií hosťom sa riadi pravidlami. c. Subjekt spolupracuje s miestnymi ochranárskymi združeniami na určení problémov týkajúcich sa návštev konkrétnych lokalít. 	
<p>D3.4 Interakcie s voľne žijúcou zverou</p> <p>Interakcie s voľne žijúcou zverou sú neinvazívne a zodpovedne riadené (berúc do úvahy kumulatívne vplyvy), aby sa predišlo nepriaznivým dopadom na zver a na životaschopnosť a správanie voľne žijúcich populácií.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt si je vedomý existujúcich lokálnych, vnútroštátnych a medzinárodných predpisov a smerníc týkajúcich sa interakcií s voľne žijúcou zverou vrátane jej pozorovania a dodržiava ich. b. Subjekt sa podľa potreby zaoberá prípravou a implementáciou miestnych kódexov a usmernení pre interakcie s voľne žijúcou zverou vrátane jej pozorovania, pričom berie do úvahy rady odborníkov na voľne žijúcu zver. c. Priame interakcie, najmä kŕmenie, by mali byť povolené, len ak sú schválené medzinárodne uznávanými normami. Ak normy neexistujú, interakcie sú usmerňované nezávislými odborníkmi na voľne žijúcu zver. d. Prijímajú sa opatrenia, ktoré minimalizujú rušenie voľne žijúcej zveri. e. Dobré životné podmienky voľne žijúcej zveri sa pravidelne monitorujú a narušenia sa riešia. 	
<p>D3.5 Dobré životné podmienky zvierat</p> <p>Žiadne divé zviera nie je získané, chované ani držané v zajatí, výnimka platí iba pre oprávnené osoby s náležitým vybavením a pre riadne regulované činnosti, ktoré sú v súlade s národnými a medzinárodnými právnymi predpismi. Chov, starostlivosť a manipulácia so všetkými voľne</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt si je vedomý príslušných zákonov a nariadení týkajúcich sa divej zveri žijúcej v zajatí a dodržiava ich. b. Implementujú sa existujúce usmernenia pre špecifické turistické aktivity, ktoré sa týkajú sa divej zveri držanej v zajatí. c. Personál zodpovedný za divú zver držanú v zajatí má náležité oprávnenie, kvalifikáciu a skúsenosti. 	

<p>žijúcimi a domácimi zvieratami spĺňa najvyššie štandardy dobrých životných podmienok zvierat.</p>	<p>d. Subjekt si je vedomý príslušných zákonov a nariadení, ktoré sa týkajú dobrých životných podmienok zvierat a dodržiava ich.</p> <p>e. Podmienky, v ktorých žije divá zver držaná v zajatí, podliehajú pravidelnej inšpekcii.</p> <p>f. Vykonáva sa pravidelná kontrola podmienok, v ktorých žijú domáce zvieratá, ich prýbytku a spôsobu ich chovu.</p>	
<p>D3.6 Odchyt a lov voľne žijúcej zveri a obchodovanie</p> <p>Divo žijúca zver sa neloví, nekonzumuje, nepredáva a neobchoduje sa s ňou, s výnimkou regulovanej činnosti, ktorá je v súlade s národnými a medzinárodnými zákonmi a je zabezpečená udržateľnosť takéhoto využitia.</p>	<p>a. Subjekt si je vedomý a dodržiava príslušné zákony a predpisy týkajúce sa lovu voľne žijúcej zveri a obchodovania s ňou.</p> <p>b. Návštevníci sú informovaní o predpisoch týkajúcich sa lovu a konzumácie voľne žijúcej zveri a obchodovania s ňou, ako aj o potrebe vyhýbať sa nákupu nelegálnych produktov/ suvenírov pochádzajúcich z ohrozených druhov voľne žijúcich zvierat podľa zoznamov IUCN⁴ alebo CITES⁵.</p> <p>c. Ak je poľovnícka činnosť legálna, je súčasťou vedecky podloženého, náležité riadeného a dôsledne presadzovaného prístupu k ochrane.</p>	

⁴ IUCN - The International Union for Conservation of Nature – Medzinárodná únia na ochranu prírody (pozn. prekl.)

⁵ CITES - Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora - Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (pozn. prekl.)